

Virussjukdomar hos katt – FIP, FIV och FeLV

Det finns några virus som kan orsaka mycket tråkiga infektioner hos våra katter. Nedan kommer lite information om tre sjukdomar, deras symtom och smittvägar.

FIP – Feline infektiös peritonit

FIP orsakas av kattens coronavirus och finns i två varianter, en tarmform och en FIP-form.

Virusvarianten som påverkar tarmen är relativt ofarlig men kan omvandlas till FIP-formen som sprids med blodet och orsakar den obotliga och dödliga sjukdomen FIP.

Omvandlingen till FIP sker oftare hos unga katter än hos äldre. FIP ses även oftare i hem med många innekatter. En ensam katt utsätts inte för samma smittryck och utekatter är också något mindre drabbade eftersom dessa katter gräver ner sin avföring. Det finns även ärftliga faktorer som gör att vissa katter löper en större risk för att utveckla FIP.

Symtom

Symtomen varierar beroende på vilken variant av viruset som har drabbat katten. Tarmformen av viruset ger diarré, framför allt hos unga katter, och går ofta över av sig själv. Det finns många katter som klarar sig utan några symtom alls.

FIP däremot delas in i två typer, våt och torr, där våt FIP är vanligast.

Våt FIP:

- Snabbt sjukdomsförlopp och katten blir snabbt sämre och dör ofta inom några veckor
- Feber
- Dålig aptit och avmagring
- Ev. gula eller bleka slemhinnor
- Inflammation i blodkärlen leder till att vätska läcker ut i kroppen:
 - Fri vätska i brösthålan kan ge katten svårigheter att andas
 - Fri vätska i bukhålan kan synas då katten blir rundare om magen

Torr FIP:

- Långsammare sjukdomsförlopp som inom några veckor till månader leder till döden
- Feber
- Dålig aptit och avmagring
- Ev. gula eller bleka slemhinnor
- Förstorade lymfknutor
- Inflammation i ögonen
- Inflammation i hjärnan kan ge symtom såsom vinglighet, kramper och personlighetsförändringar

Smittvägar

Tarmformen av viruset är mycket smittsamt och en infekterad katt smittar andra via avföringen. Därför är det stor risk att smittan sprids inom en kattgrupp som bor inomhus och delar kattlådor.

En infekterad katt kan bekämpa viruset och bli av med det inom några månader. Dock skapas ingen immunitet utan katten kan bli infekterad igen. Därför kan katter i en population smitta varandra om och om igen.

Viruset kan överleva i upp till sex veckor i miljön utanför katten.

Diagnos och behandling

Diagnos kan vara svårt att ställa, speciellt i början av sjukdomen, och symtomen kan passa in på många olika sjukdomar. Blodprover kan hjälpa till att ställa diagnosen, röntgen eller ultraljud kan användas för att se om katten har fri vätska inne i någon av kroppshålorna. Ett prov på den fria vätskan kan bidra till diagnosen. Om man hittar antikroppar mot viruset i blodprov så går det inte att skilja mellan virusets två varianter. Det är också svårt att skilja på om katten tidigare har varit infekterad eller om det är en aktiv infektion.

Det enda säkra sättet att bekräfta diagnosen FIP är med hjälp av en obduktion.

Oftast är prognosen dålig och då sjukdomen är obotlig så rekommenderas oftast avlivning. Om katten är i tillräckligt bra skick kan viss medicinering fungera en kortare period.

FIV – Felint immunosuppressivt virus

FIV hos katt är ett virus som har likheter med HIV hos människor. Viruset kan inte bekämpas av kroppens immunförsvar och katten blir förr eller senare sjuk. FIV angriper kattens vita blodkroppar, precis som FeLV (se nedan), vilket leder till ett försämrat immunförsvar.

Symtom ses oftare hos äldre katter, och FIV drabbar oftare hanar än honor.

Symtom

Då FIV försämrar immunförsvaret blir katten mer känslig för olika infektioner och symtomen kan variera kraftigt.

1. När katten först blir infekterad är det inte alltid som djurägaren märker några symtom på katten. Dock kan katten bli sjuk en kort period med feber och nedsatt allmäntillstånd.
2. Katten är sedan frisk i en period, oftast i flera år, innan sjukdomen bryter ut (jämför HIV och AIDS).
3. Tillslut blir katten allvarligt sjuk av infektioner som normalt sett inte hade påverkat katten. Ibland kan katten bli symptomfri för att sedan insjukna i perioder. Generellt brukar katten bli sämre och sämre.

Symtom kan t.ex. vara:

- Luftvägsinfektion
- Inflammation i munhålan
- Avmagring
- Diarré
- Hudproblem
- Förstorade lymfknotor
- Tumörer

Smittvägar

Viruset sprids via saliv och blod och smittar oftast vid bett från en infekterad katt. FIV kan vid enstaka tillfällen också smitta via parning eller via livmodern till kattungar. Det senare kan bidra till reproduktionsproblem. Störst risk för att kattungarna ska smittas är om kattmamman blir infekterad under dräktigheten.

Utekatter har störst risk att bli smittade då de oftare bråkar med andra katter än vad innekatter gör.

Diagnos och behandling

Antikroppar kan påvisas med hjälp av ett blodprov. En infekterad katt bär med sig viruset resten av livet men det kan dock ta upp till åtta veckor innan antikropparna har hunnit bildas. Om det misstänks att det första provet togs i det akuta stadiet av infektionen kan det därför finnas behov att ta nya prov lite senare för att kunna utesluta FIV. Då immunförsvaret förstörs hos infekterade katter finns det ibland inte några antikroppar kvar i blodet i slutstadiet av sjukdomen. Då går det inte heller att diagnosticera sjukdomen med hjälp av detta blodprov.

En smittad katt kan leva frisk i många år innan den blir sjuk. Om katten är diagnosticerad med FIV är det dock mycket viktigt att katten hålls inomhus och inte tillåts träffa friska katter för att undvika att smittan förs vidare.

Det är också bra att undvika att katten blir stressad för att minska risken för att utlösa sjukdom.

FeLV – Felint leukemi virus

FeLV är ett virus som angriper benmärgen och kattens vita blodkroppar, vilka är kroppens försvar mot olika sjukdomar. Eftersom de vita blodkropparna infekteras så sprids viruset sedan med blodet och infekterar andra vävnader i kroppen.

Kattungar och äldre katter är känsligast. Många katter står emot viruset tack vare ett effektivt immunförsvar och gör sig av med viruset inom några veckor/månader. Hos dem som insjuknar kan det dröja månader till år innan katten blir sjuk och visar symtom.

Symtom

Symtomen kan delas in i tumörsjukdomar (blod-, benmärgs- och lymfcancer) och sjukdomar som ger försämrat immunförsvar. Viruset kan också orsaka reproduktionsproblem. Symtom varierar men kan bl.a. vara:

- Feber
- Svårigheter att andas
- Dålig aptit och avmagring
- Inflammation i tandkött och slemhinnor i munnen
- Bleka slemhinnor
- Försämrat immunförsvar som kan leda till sekundära sjukdomar i framför allt luftvägar och mag- och tarmkanalen
- Tidig fosterdöd och infertilitet

Smittvägar

FeLV är vanligast där det finns många katter. Infekterade katter smittar främst via saliv, t.ex. via bitt eller att de slickar varandra. De utsöndrar också en liten mängd virus via avföring och urin, men saliv är den främsta smittvägen. Kattungar kan smittas i livmodern samt via modersmjölken.

Friska katter kan vara smittbärare. En del katter kan bära latent på viruset i flera år, dvs. bära på viruset utan att varken vara sjuk eller vara smittbärare. Denna latent period avslutas antingen med att katten bekämpar viruset eller att viruset aktiveras och att katten blir kronisk smittbärare.

Diagnos och behandling

För att påvisa virus krävs en analys av ett blodprov. Det brukar krävas minst 2 blodprov med några månaders mellanrum för att skilja på katterna som har blivit av med infektionen från dem som har en kvarstående infektion. Hos de katter som har en latent infektion kan virus inte påvisas.

Behandling är svårt men det finns numera medicin, som ges som injektioner under huden, som kan minska risken för insjuknande och för tidig död. Det finns även vaccin som kan skydda katten mot viruset. Vaccinet ska dock inte användas alltför frekvent då det ökar risken för ovanliga tumörsjukdomar.

